

Rượu báng

Các gia đình người Thái vùng Tây Bắc - Bắc Bộ ngoài việc dùng các loại lương thực như ngô, sắn để nấu rượu uống hằng ngày và làm rượu cần truyền thống dùng trong những ngày lễ, tết hoặc tiếp khách còn có thú vui làm rượu "tại rừng" gọi là "rượu báng". Nguyên liệu chính để làm rượu là cây báng mọc hoang dại trong các khu rừng.

Cây báng thuộc họ cau, thân to, cao, vỏ cứng, lõi mềm chứa nhiều chất bột. Từ xa xưa, mỗi khi mất mùa đói kém, đồng bào thường vào rừng lấy cây báng đem về bổ ra làm nhiều mảnh cho vào cối giã nhỏ vắt lấy bột nấu ăn.

Cách làm rượu báng đơn giản. Tìm được cây báng theo ý muốn, chặt bỏ ngọn và thân cây, chỉ giữ lại phần gốc mọc trong đất. Sau đó dùng rìu hoặc dao phay, gọt cho mặt gốc cây phẳng, nhẵn, rồi dùng thuổng sắc khoét sâu xuống gốc cây khoảng 70-80 cm, tạo thành "vò rượu chôn". Sau đó, họ tiếp tục dùng thuổng sắc xăm nhiều lần vào phần dưới của gốc cây làm cho các mảnh báng vụn nhỏ như cám. Đây chính là nguyên liệu để thành rượu. Khi có đủ nguyên liệu, người ta dùng men rượu mang theo rắc vào và trộn đều với bột báng trong gốc cây. Sau đó dọn sạch chung quanh gốc cây rồi lấy những lá cây ráy to bẻ nhừ qua lửa cho mềm phủ kín lên mặt gốc cây nhiều lớp để tránh nước mưa thấm vào "vò rượu" và tránh thú rừng phá phách. Sau đó dùng cành cây phủ kín lên trên vừa là đánh dấu, vừa là không cho ai biết nơi đây có "vò rượu". Sau khoảng nửa tháng đã "được rượu", họ đem theo ống bương trở lại rừng lấy rượu đem về. Khi đến gần "vò rượu", đã có thể ngửi thấy mùi thơm của rượu từ gốc cây tỏa ra thơm nức như hương vị của rượu cần. Vì mùi rượu thơm thu hút nhiều loài động vật nên mỗi khi mở miệng "vò" lấy rượu, các già bản thường làm động tác xua đuổi rắn, rết, thú rừng ở chung quanh khu vực gốc cây. Khi mở miệng vò lấy rượu, mùi thơm tỏa lên hấp dẫn. Rượu trong vò nước trong vắt, uống có vị thơm, ngọt như rượu cần loại đặc biệt. Rượu được múc cho vào các ống bương đem về.

Đến nay, cuộc sống của đồng bào ở các bản làng đã có nhiều thay đổi, nguyên liệu làm rượu tuy đã dồi dào, song các già bản vẫn vào rừng làm rượu báng như một thú vui của tuổi già trong những lúc nhàn rỗi công việc nương rẫy. (Theo Tạp chí *Dân tộc và thời đại*)